
WEWNĄTRZSZKOLNY SYSTEM DORADZTWA ZAWODOWEGO ORAZ PROGRAM JEGO REALIZACJI

WPROWADZENIE

Wewnątrzszkolny system doradztwa zawodowego obejmuje ogół działań podejmowanych przez szkołę w celu prawidłowego przygotowania uczniów do wyboru dalszej drogi kształcenia.

Wybór ścieżki rozwoju zawodowego jest procesem, na który składają się wiedza na temat samego siebie, zawodów oraz rynku pracy.

Planowane zadania i przekazywane treści mają na celu rozbudzenie ciekawości poznawczej uczniów oraz motywacji do nauki, kształtowania umiejętności umożliwiających poznawanie zawodów, podejmowanie samodzielnych decyzji, uczenia się przez całe życie oraz umiejętności radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych.

Absolwent szkoły podstawowej musi znać system kształcenia, ofertę szkół ponadpodstawowych, świat zawodów, a także strukturę rynku pracy.

1. Akty prawne regulujące doradztwo zawodowe w szkole:

- Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty ((Dz. U. z 2020 r. poz. 1327 oraz z 2021 r. poz. 4 i 1237)
- Rozporządzenie MEN z dnia 12 lutego 2019 roku w sprawie doradztwa zawodowego. (Dz.U. 2019 poz. 325)
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 maja 2014 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji oraz trybu i sposobów prowadzenia usług rynku pracy.
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 sierpnia 2014 r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności dla potrzeb rynku pracy oraz zakresu jej stosowania.

2. Cele ogólne:

- Przygotowanie młodzieży do trafnego wyboru zawodu i drogi dalszego kształcenia oraz opracowania indywidualnego planu kariery edukacyjnej i zawodowej.
- Przygotowanie ucznia do radzenia sobie w sytuacjach trudnych, takich jak:
 - ◆ bezrobocie,
 - ◆ adaptacja do nowych warunków pracy i mobilności zawodowej.
- Przygotowanie ucznia do roli pracownika.
- Przygotowanie rodziców do efektywnego wspierania dzieci w podejmowaniu przez nie decyzji edukacyjnych i zawodowych.
- Wspieranie działań szkoły mających na celu optymalny rozwój edukacyjny i zawodowy ucznia.
- Podejmowanie systemowych działań przez pracowników szkoły, rodziców, mające na celu pomoc uczniom w dokonywaniu przemyślanych wyborów edukacyjno-zawodowych.
- Wspieranie rozwoju umiejętności zawodowych oraz umiejętności uczenia się przez całe życie poprzez wzmocnienie współpracy z pracodawcami oraz z instytucjami regionalnymi.

3. Cele szczegółowe:

Uczeń:

- rozwijanie świadomości własnego potencjału zawodowego, mocnych i słabych stron, zainteresowań, preferencji, predyspozycji zawodowych oraz ich wpływu na dokonywane wybory zawodowe podejmowania na tej podstawie trafnych decyzji edukacyjno-zawodowych,
- rozwijanie motywacji wewnętrznej do budowania własnej kariery zawodowej,
- rozwijanie umiejętności komunikacyjnych, radzenia sobie w sytuacjach nowych oraz konfliktowych.

Nauczyciele:

- aktywizowanie uczniów do planowania kariery edukacyjno-zawodowej,
- wspieranie uczniów w rozwijaniu kompetencji społecznych, inicjatywy i kreatywności,
- uświadamianie uczniom znaczenia wiedzy z poszczególnych przedmiotów dla kształtowania umiejętności zawodowych.

Rodzice:

- aktywizowanie dzieci do planowania własnej kariery zawodowej,
- wspieranie dzieci w poszukiwaniu możliwości rozwoju osobistego,
- wzmacnianie poczucia akceptacji dokonywanych przez dziecko wyborów,
- wspieranie w rozwijaniu pasji i zainteresowań,
- współpraca z nauczycielami.

4. Realizatorzy działań w zakresie doradztwa zawodowego.

W szkole podstawowej w realizację działań związanych z doradztwem zawodowym zaangażowani są wszyscy członkowie rady pedagogicznej: dyrektor, nauczyciele-wychowawcy, nauczyciele przedmiotowi, nauczyciel-bibliotekarz, pedagog, psycholog, doradca zawodowy oraz inne osoby zatrudnione w szkole np. pielęgniarka szkolna.

Dyrektor szkoły:

- odpowiada za organizację działań związanych z doradztwem zawodowym,
- współpracuje z doradcą zawodowym, pedagogiem, psychologiem i nauczycielami w celu prawidłowej realizacji WSDZ,
- zapewnia warunki do realizacji w szkole zajęć orientacji i doradztwa zawodowego,
- umożliwia nauczycielom udział w szkoleniach i kursach z zakresu doradztwa zawodowego.

Doradca zawodowy:

- wspiera nauczycieli, wychowawców i rodziców w realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym,
- prowadzi doradztwo indywidualne dla uczniów,
- pomaga uczniom w planowaniu kształcenia kariery zawodowej,
- prowadzi zajęcia w zakresie orientacji i doradztwa zawodowego,

- planuje, koordynuje, monitoruje i promuje działania związane z doradztwem zawodowym podejmowane przez szkołę we współpracy z wychowawcami, nauczycielami, pedagogiem, psychologiem,
- gromadzi ,aktualizuje i udostępnia informacje edukacyjne i zawodowe właściwe dla danego poziomu kształcenia,
- wspólnie z zespołem przygotowuje WSDZ,
- współpracuje ze specjalistami(PPP), instytucjami działającymi na rynku pracy w celu realizacji zadań z zakresu doradztwa zawodowego,
- informuje rodziców ,uczniów i nauczycieli o targach edukacyjnych.

Wychowawcy:

- określają mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia uczniów,
- podkreślają w trakcie bieżącej pracy z uczniami związki realizowanych treści nauczania z treściami dotyczącymi doradztwa zawodowego,
- włączają do swoich planów wychowawczych zagadnienia z zakresu orientacji i doradztwa zawodowego,
- realizują tematy związane z orientacją zawodową i doradztwem zawodowym na godzinach wychowawczych,
- wskazują uczniom specjalistów, którzy mogą udzielić wsparcia w planowaniu kariery zawodowej,
- współpracują z rodzicami w zakresie planowania ścieżki kariery edukacyjno-zawodowej ich dzieci ,
- współpracują z doradcą zawodowym, pedagogiem, psychologiem oraz innymi nauczycielami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym.

Nauczyciele przedmiotowi:

- określają mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia uczniów,
- eksponują w trakcie bieżącej pracy z uczniami związki realizowanych treści nauczania z treściami programowymi orientacji i doradztwa zawodowego,
- współpracują z wychowawcami klas w zakresie realizowania zajęć orientacji i doradztwa zawodowego dla uczniów,
- przygotowują uczniów do udziału w konkursach,
- prowadzą koła zainteresowań, zajęcia dodatkowe,
- współpracują z doradcami zawodowymi, pedagogiem, psychologiem w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym.

Pedagog, psycholog:

- włącza treści z zakresu orientacji i doradztwa zawodowego w prowadzone przez siebie zajęcia dla uczniów,
- współpracuje z wychowawcami klas w ramach realizowania działań z zakresu orientacji i doradztwa zawodowego,
- włącza się w proces podejmowania przez uczniów decyzji edukacyjnych i zawodowych,
- współpracuje z doradcą zawodowym i innymi nauczycielami.

Nauczyciel-bibliotekarz:

- współpracuje z doradcą zawodowym oraz z innymi nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym,
- opracowuje, aktualizuje i udostępnia materiały dotyczące doradztwa zawodowego,
- włącza się w organizowane przez szkołę i instytucje zewnętrzne wydarzenia z zakresu doradztwa zawodowego.

Pielęgniarka szkolna:

- współpracuje z doradcą zawodowym, nauczycielami, pedagogiem, psychologiem w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym,
- udziela informacji w kwestiach zdrowotnych ważnych przy wyborze przez uczniów zawodów,
- organizuje spotkania dotyczące dbania o zdrowie i bezpieczeństwo oraz kształtowania właściwych nawyków zdrowotnych.

5. Metody i formy działań w zakresie doradztwa zawodowego:

- a) zajęcia z wychowawcą,
- b) zajęcia z pedagogiem, psychologiem,
- c) zajęcia z doradcą zawodowym,
- d) lekcje przedmiotowe,
- e) pogadanki,
- f) dyskusje,
- g) spotkania z przedstawicielami różnych zawodów,
- h) prezentacje multimedialne,
- i) konkursy,
- j) filmy,
- k) wycieczki zawodoznawcze,
- l) porady indywidualne,
- m) ankiety, kwestionariusze, testy,
- n) przegląd stron internetowych.

TREŚCI PROGRAMOWE Z ZAKRESU DORADZTWA ZAWODOWEGO DLA KLAS I - VI SZKÓŁ PODSTAWOWYCH

A. Treści programowe z zakresu doradztwa zawodowego dla klas I - III szkół podstawowych.

1. Poznanie siebie.

Uczeń:

- 1) opisuje swoje zainteresowania i określa, w jaki sposób może je rozwijać;
- 2) prezentuje swoje zainteresowania wobec innych osób;
- 3) podaje przykłady różnorodnych zainteresowań ludzi;
- 4) podaje przykłady swoich mocnych stron w różnych obszarach;
- 5) podejmuje działania w sytuacjach zadaniowych i opisuje, co z nich wynikało dla niego i dla innych.

2. Świat zawodów i rynek pracy.

Uczeń:

- 1) odgrywa różne role zawodowe w zabawie;
- 2) podaje nazwy zawodów wykonywanych przez osoby w bliższym i dalszym otoczeniu oraz opisuje podstawową specyfikę pracy w wybranych zawodach;
- 3) opisuje, czym jest praca, i omawia jej znaczenie w życiu człowieka na wybranych przykładach;
- 4) omawia znaczenie zaangażowania różnych zawodów w kształt otoczenia, w którym funkcjonuje;
- 5) opisuje rolę zdolności i zainteresowań w wykonywaniu danego zawodu;
- 6) posługuje się przyborami i narzędziami zgodnie z ich przeznaczeniem oraz w sposób twórczy i niekonwencjonalny.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie.

Uczeń:

- 1) uzasadnia potrzebę uczenia się i zdobywania nowych umiejętności;
- 2) wskazuje treści, których lubi się uczyć;
- 3) wymienia różne źródła wiedzy i podejmuje próby korzystania z nich.

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych.

Uczeń:

- 1) opowiada, kim chciałby zostać i co chciałby robić;
- 2) planuje swoje działania lub działania grupy, wskazując na podstawowe czynności i zadania niezbędne do realizacji celu;
- 3) próbuje samodzielnie podejmować decyzje w sprawach związanych bezpośrednio z jego osobą.

B. Treści programowe z zakresu doradztwa zawodowego dla klas IV - VI szkół podstawowych.

1. Poznawanie własnych zasobów.

Uczeń:

- 1) określa własne zainteresowania i uzdolnienia oraz kompetencje;
- 2) wskazuje swoje mocne strony oraz możliwości ich wykorzystania w różnych dziedzinach życia;
- 3) podejmuje działania w sytuacjach zadaniowych i ocenia swoje działania, formułując wnioski na przyszłość;
- 4) prezentuje swoje zainteresowania i uzdolnienia wobec innych osób z zamiarem zaciekawienia odbiorców.

2. Świat zawodów i rynek pracy.

Uczeń:

- 1) wymienia różne grupy zawodów i podaje przykłady zawodów charakterystycznych dla poszczególnych grup, opisuje różne ścieżki ich uzyskiwania oraz podstawową specyfikę pracy w zawodach;
- 2) opisuje, czym jest praca i jakie ma znaczenie w życiu człowieka;
- 3) podaje czynniki wpływające na wybory zawodowe;
- 4) posługuje się przyborami i narzędziami zgodnie z ich przeznaczeniem oraz w sposób twórczy i niekonwencjonalny;
- 5) wyjaśnia rolę pieniądza we współczesnym świecie i jego związek z pracą.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie.

Uczeń:

- 1) wskazuje różne sposoby zdobywania wiedzy, korzystając ze znanych mu przykładów oraz omawia swój indywidualny sposób nauki;
- 2) wskazuje przedmioty szkolne, których lubi się uczyć;
- 3) samodzielnie dociera do informacji i korzysta z różnych źródeł wiedzy.

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych.

Uczeń:

- 1) opowiada o swoich planach edukacyjno-zawodowych;
- 2) planuje swoje działania lub działania grupy, wskazując szczegółowe czynności i zadania niezbędne do realizacji celu;
- 3) próbuje samodzielnie podejmować decyzje w sprawach związanych bezpośrednio lub pośrednio z jego osobą.

<p style="text-align: center;">TREŚCI PROGRAMOWE Z ZAKRESU DORADZTWA ZAWODOWEGO DLA KLAS VII - VIII SZKÓŁ PODSTAWOWYCH</p>

1. Poznawanie własnych zasobów.

Uczeń:

- 1) określa wpływ stanu zdrowia na wykonywanie zadań zawodowych;
- 2) rozpoznaje własne zasoby (zainteresowania, zdolności, uzdolnienia, kompetencje, predyspozycje zawodowe);
- 3) dokonuje syntezy przydatnych w planowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej informacji o sobie wynikających z autoanalizy, ocen innych osób oraz innych źródeł;
- 4) rozpoznaje własne ograniczenia jako wyzwania w odniesieniu do planów edukacyjno-zawodowych;
- 5) rozpoznaje swoje możliwości i ograniczenia w zakresie wykonywania zadań zawodowych i uwzględnia je w planowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej;
- 6) określa aspiracje i potrzeby w zakresie własnego rozwoju i możliwe sposoby ich realizacji;
- 7) określa własną hierarchię wartości i potrzeb.

2. Świat zawodów i rynek pracy.

Uczeń:

- 1) wyszukuje i analizuje informacje na temat zawodów oraz charakteryzuje wybrane zawody, uwzględniając kwalifikacje wyodrębnione w zawodach oraz możliwości ich uzyskiwania;
- 2) porównuje własne zasoby i preferencje z wymaganiami rynku pracy i oczekiwaniami pracodawców;
- 3) wyjaśnia zjawiska i trendy zachodzące na współczesnym rynku pracy, z uwzględnieniem regionalnego i lokalnego rynku pracy;
- 4) uzasadnia znaczenie pracy w życiu człowieka;
- 5) analizuje znaczenie i możliwości doświadczania pracy;
- 6) wskazuje wartości związane z pracą i etyką zawodową;
- 7) dokonuje autoprezentacji;
- 8) charakteryzuje instytucje wspomagające planowanie ścieżki edukacyjno-zawodowej, w tym instytucje rynku pracy.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie.

Uczeń:

- 1) analizuje oferty szkół ponadpodstawowych i szkół wyższych pod względem możliwości dalszego kształcenia, korzystając z dostępnych źródeł informacji;
- 2) analizuje kryteria rekrutacyjne do szkół ponadpodstawowych w kontekście rozpoznania własnych zasobów;
- 3) charakteryzuje strukturę systemu edukacji formalnej oraz możliwości edukacji pozaformalnej i nieformalnej;
- 4) określa znaczenie uczenia się przez całe życie.

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych.

Uczeń:

- 1) dokonuje wyboru dalszej ścieżki edukacyjno-zawodowej samodzielnie lub przy wsparciu doradczym;
- 2) określa cele i plany edukacyjno-zawodowe, uwzględniając własne zasoby;
- 3) identyfikuje osoby i instytucje wspomagające planowanie ścieżki edukacyjno-zawodowej i wyjaśnia, w jakich sytuacjach korzystać z ich pomocy;
- 4) planuje ścieżkę edukacyjno-zawodową, uwzględniając konsekwencje podjętych wyborów.

5. Współpraca z instytucjami zajmującymi się doradztwem edukacyjno-zawodowym:

- Poradnie Psychologiczno – Pedagogiczne (PPP),
- Ochotnicze Hufce Pracy (OHP) i Mobilne Centra Informacji,
- Powiatowy Urząd Pracy (PUP),
- Wojewódzki Urząd Pracy (WUP),
- Centrum Doradztwa Zawodowego,
- Agencje Zatrudnienia,
- Krajowy Ośrodek Wspierania Edukacji Zawodowej i Ustawicznej (KOWEZiU)
- Ośrodki Doskonalenia Nauczycieli,
- Cechy i Izby Rzemieślnicze
- Przedstawiciele firm, instytucji i przedsiębiorcy

Efektem końcowym realizacji Szkolnego Programu Doradztwa Zawodowego jest przygotowanie uczniów do podejmowania trafnych decyzji w wyborze dalszego kształcenia oraz przygotowanie absolwentów do zaplanowania kariery zawodowej, umożliwiającej im aktywne funkcjonowanie na rynku pracy, kształcenie przez całe życie.

6. Tematy zajęć z doradztwa zawodowego w klasie VII i VIII.

W klasie VII zajęcia z zakresu doradztwa zawodowego będą przeznaczone w szczególności na poznawanie przez uczniów własnych zasobów oraz wybranych zawodów. Uczniowie będą starali się odpowiedzieć na pytanie jaki jestem, jak funkcjonuję w grupie?

Czas realizacji: rok szkolny 2024/2025 – 10 godz. lekcyjnych

Osoby realizujące: nauczyciel pełniący funkcję doradcy zawodowego

W klasie VIII uczniowie będą poznawali zawody, rynek pracy, rynek edukacyjny, zasady rekrutacji, będą starali się odpowiedzieć na pytanie: jak wykorzystać własne zasoby?, kim będę? jaką wybrać szkołę, zawód?.

Czas realizacji: rok szkolny 2024/2025 – 10 godz. lekcyjnych

Osoby realizujące: nauczyciel pełniący funkcję doradcy zawodowego

Klasa VII

(na podstawie programu „Przykładowy program realizacji zajęć z zakresu doradztwa zawodowego w klasie 7 szkoły podstawowej” Beata Grzelak)

1. Wszyscy jesteśmy zdolni.
2. Praca grupie jako przykład kompetencji kluczowych.
3. Umiejętności a zawód.
4. Moje umiejętnościach.
5. Czym się interesuję?
6. Jak zaplanować przyszłość edukacyjno-zawodową?
7. Moja przyszłość zawodowo-edukacyjna.
8. Zawody w moim najbliższym otoczeniu.
9. Od elektryka do kierownika.
10. Kompetencje na rynku pracy.

Klasa VIII

1. Źródła informacji edukacyjnych.
2. System szkolnictwa - ścieżki kształcenia.
3. Co ma wpływ na moją dalszą drogę kształcenia?
4. Jak Cię widzą, tak... Cię zatrudnią – o pułapkach autoprezentacji.
5. Lokalny rynek pracy (w tym zawody nadwyżkowe i deficytowe).
6. Oferta edukacyjna miasta Poznań i powiatu poznańskiego.
7. Zasady rekrutacji do szkół.
8. CV i listy motywacyjne - jak pisać?
9. Mam szansę na sukces! O umiejętnościach sprzyjających realizacji planów i aspiracji.
10. Alternatywne drogi dojścia do zawodu.